

ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობა ეროვნულ სამართლებრივ სისტემაში

დავით რუხაძე

*სამაგისტრო ნაშრომი წარმოდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის
სისხლის სამართლის ფაკულტეტზე სისხლის სამართლის მაგისტრის
აკადემიური ხარისხის მინიჭების მოთხოვნის შესაბამისად*

სისხლის სამართლის სამაგისტრო პროგრამა

სამეცნიერო ხელმძღვანელი - ბადრი ნიპარიშვილი, სამართლის დოქტორანტი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2026

განაცხადი:

როგორც წარდგენილი სამაგისტრო ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად. ნაშრომის ზოგიერთი ნაწილი შესრულებულია საგნის - „აკადემიური წერა იურისტებისთვის“, ფარგლებში.

დავით რუხაძე

2026 19 ივნისი

აბსტრაქტი

1999 წლიდან საქართველოში ამოქმედდა ოპერატიულ-სამმებრო საქმიანობის შესახებ კანონი. აღნიშნული კანონის მოქმედების ფარგლები პირდაპირ დაკავშირებულია საქართველოს კონსტიტუციის მე-15, მე-12 მუხლების დაცვის სფეროსთან. არის რა პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის დაცვა ლეგიტიმური/ღირსი ინტერესი, არსებული გამოწვევების პირობებში, ავტორმა საჭიროდ მიიჩნია, არსებული ოპერატიულ-სამართლებრივი მდგომარეობის შეფასება. კვლევის ფარგლებში დამუშავდა საჯაროდ ხელმისაწვდომი საკანონმდებლო აქტები, ასევე ნაშრომი ეყრდნობა სასამართლო გადაწყვეტილებებს, ცალკეულ მოსაზრებებს, სტატიებს, სადაც აკადემიური კეთილსინდისიერებისა და ობიექტურობის კრიტერიუმების დაცვით გაანალიზებულია მოქმედი კანონმდებლობა. საკვლევ საკითხზე მუშაობის პროცესში გამოიკვეთა არაერთი არსებითი პრობლემა, რაც დაკავშირებულია როგორც არასრულ ან/და დრომოჭმულ საკანონმდებლო მოწესრიგებასთან, ასევე ისეთ ცალკეულ სოციალურ-სამართლებრივ მოვლენებთან როგორებიცაა: ვიზუალური კონტროლი, დანაშაულის პროვოკაცია, კონფიდენტის ფენომენი, სასამართლო და საპროკურორო ზედამხედველობა. ფაქტია, ოპერატიულ-სამმებრო საქმიანობამ, როგორც დისციპლინამ, ფეხი ვერ აუწყო საერთაშორისო სტანდარტებს ადამიანთა უფლებების დაცვის ჭრილში, რაც საზოგადოებისთვის, საბოლოო ჯამში, არასახარბიელო რეალობისთვის თვალის გასწორების ტოლფასია.

ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საჭიროა, გადაიხედოს ოპერატიულ-სამმებრო საქმიანობის მომწესრიგებელი საკანონმდებლო ბაზა, ასევე ნორმის განჭვრეტადობის პრინციპის კვალდაკვალ შეიქმნას ახალი საკანონმდებლო ჩანაწერები, რაც უზრუნველყოფს, ერთი მხრივ, საზოგადოების ინფორმირებას, ხოლო, მეორე მხრივ, საჯარო და კერძო ინტერესების დაბალანსებას.

საკვანძო სიტყვები: ოპერატიულ-სამძებრო საქმიანობა, ვიზუალური კონტროლი, დანაშაულის პროვოკაცია, კონფიდენტი, სასამართლო/საპროკურორო ზედამხედველობა

Abstract

Since its enactment in 1999, the Law of Georgia on Operative-Search Activities has served as the primary normative framework governing covert investigative measures. The application of this legislation is intrinsically linked to the constitutional guarantees enshrined in Articles 12 and 15 of the Constitution of Georgia, specifically the rights to the free development of personality and the protection of private life. Recognizing these rights as fundamental legal interests, this thesis evaluates the contemporary operative-legal status quo against a backdrop of evolving systemic challenges.

Through an analytical review of legislative acts, judicial precedents, and scholarly discourse, this research examines the friction between state security measures and democratic safeguards. The study identifies critical gaps within the existing legal regime, particularly concerning outdated regulations and the socio-legal complexities of visual surveillance, the provocation of crime (entrapment), and the use of confidential informants. Furthermore, the efficacy of judicial and prosecutorial oversight is critically assessed.

The findings suggest that Georgian operative-search doctrine has struggled to align with international human rights standards, resulting in a precarious balance between public order and individual liberty. To mitigate these discrepancies, the author advocates for a comprehensive legislative overhaul. Guided by the principle of legal foreseeability, this research proposes the establishment of robust statutory provisions designed to enhance public transparency and ensure a proportionate equilibrium between collective security and the sanctity of private interests.

Keywords: Operative-search activity, visual control, entrapment (provocation of crime), confidential informants, judicial oversight, prosecutorial supervision.